

РЕЦЕНЗІЇ

Ю. С. Сабадаш

РЕЦЕНЗІЯ НА ВИДАННЯ:

Радзієвський В. О. Базові резонансні субкультури сучасної України: монографія / В. О. Радзієвський. – К.: «Логос», 2014. – 664 с.

Проаналізована монографія «Базові резонансні субкультури сучасної України» к. н. з культурології В. О. Радзієвського. Наголошено, що базові резонансні субкультури сучасної України ще не були предметом окремого комплексного дослідження, але у сучасній українській та світовій науці все частіше акцентується увага на культурному різноманітті, суттєвою частиною якого і є субкультури. Ускладнення соціальної і культурної структури сучасного суспільства сприяє виникненню нових соціокультурних процесів та явищ, трансформації старих форм, переосмисленню і набуттю нових значень усталених понять, тому субкультура вже не девіантне і периферійне явище, як півстоліття тому, а важливий патерн у культурології. Зазначемо, що загальна теорія субкультур, яка б систематизувала й інтегрувала різні доробки субкультур, може посісти важливе місце в культурології.

Матеріали монографії представляють цінність для подальшого розвитку культурології, соціології, історії, філософії, юриспруденції, педагогіки, психології та деяких інших соціальних і гуманітарних дисциплін, які описують та досліджують субкультурний простір України.

У культурології ХХІ ст. проблема субкультур потребує ретельного системогенезу і комплексного вивчення, а отже й становлення субкультурології, як комплексу з теорії та історії субкультур. Субкультурологія як виокремлена комплексно-інтегрована складова культурології сприятиме кращому дослідженню та розумінню проблем системогенезу субкультур у культурологічному вимірі й досконалішому аналізу культури як цілісності, її диференціації, а також питанням кращого осмислення конкретно-історичних явищ культури, виявленню універсальних закономірностей їх розвитку, еволюції, революції та функціонування. Тим більше, що все чіткіше визначаються особливості, спільності й відмінності, провідні маркери та патерни базових резонансних субкультур, які, на думку Радзієвського В. О., постають як підвалини загальної теорії субкультур. Автор монографії переконаний, що у культурології важливе місце має зайняти загальна теорія субкультур, яка б систематизувала й інтегрувала різні доробки субкультур.

Монографія Радзієвського В. О. висвітлює питання, пов'язані з аналізом переважно сучасних конкретно-історичних реалій субкультурного поля України. Базові резонансні субкультури сучасної України ще не були предметом окремого комплексного дослідження. У сучасній українській та світовій науці все частіше акцентується увага на культурному різноманітті, суттєвою частиною якого і є субкультури. Ускладнення соціальної і культурної структури сучасного суспільства сприяє виникненню нових соціокультурних процесів та явищ, трансформації старих форм, переосмисленню і набуттю нових значень усталених понять. Так, субкультура вже не девіантне і периферійне явище, як півстоліття тому, а важливий патерн у культурології. Рецензована монографія визначається новим підходом до вивчення

актуальної для культурологічної думки XXI ст. проблеми – аналізу ролі й значення субкультур у теоретичному та історичному контекстах. Матеріали дослідження представляють цінність для подальшого розвитку культурології, соціології, історії, філософії, юриспруденції, педагогіки, психології та деяких інших соціальних і гуманітарних дисциплін, які описують та досліджують культурні простір України.

Радзієвський В. О. спирається на дослідження відомих вчених, які є фахівцями з питань субкультур (А. Абдулін, А. Багаутдінов, С. Борисов, С. Бородіна, Н. Боженкова, В. Волков, В. Громов, Л. Духова, П. Забелін, В. Зєбзеєва, М. Іонцева, О. Круглов, С. Левікова, Р. Михайлова, К. Морозов, Л. Мосієнко, І. Обросов, В. Пирожков, К. Романов, О. Ростокінський, І. Саннікова, А. Соловійова, Н. Тищенко, П. Черноствітов, Л. Шабанов, О. Шевелєв, Ю. Чернецький тощо), та на праці інших відомих дослідників субкультур (П. Артёмов, Г. Белоусова, Т. Борзова, А. Братухін, О. Варфоломєєва, М. Гогоєва, В. Гусєв, Ю. Давидов, В. Данченко, Н. Єрохіна, С. Зверєв, В. Зєбзеєва, С. Іконнікова, Л. Іонін, І. Клявіна, А. Ковалева, Н. Кудінова, С. Кудряшов, О. Кузнєцова, В. Кухар, В. Левічева, Я. Левчук, Т. Лещенко, Д. Ліхачев, В. Луков, В. Маргун, Л. Мельнікова, О. Мельников, Н. Москвіна, О. Науменко, А. Мудрик, О. Омельченко, З. Орлова, Ю. Осокін, В. Пирожков, О. Павлова, Д. Писарєвська, С. Родіонов, І. Роднянська, Н. Саркітов, Т. Сєрежко, І. Сімонова, З. Сикевич, М. Слюсарєвський, І. Смирнов, К. Соколов, О. Старков, В. Тулегенов, В. Філянова, А. Флієр, К. Хоруженко, Ю. Черкасова, В. Чернищенко, В. Шемякіна, Л. Шабанов, В. Ядов, С. Ярошенко та ін.). Автор монографії переконливо доводить, що проблема субкультур, а також важливої їх складової – базових резонансних субкультур залишається однією з найбільш актуальних та важливих у полі новітніх гуманітарних досліджень.

Заслугове на повагу культурологічний аналіз автора монографії праць відомих українських вчених, які займались вивченням субкультур: Л. Аза, Н. Аксьонова, Л. Анучіна, П. Артёмов, І. Бекешкіна, Р. Боднар, О. Божок, Д. Бочарніков, Н. Боярин, Ю. Буйських, Л. Варяниця, Є. Васильчук, Н. Венгер, Д. Виговський, І. Виселко, О. Вишняк, Л. Вольнова, Л. Гасиджак, М. Гримич, Ю. Гришук, В. Давиденко, О. Джужа, Д. Дьоміна, С. Денисов, К. Джупіна, Н. Долгая, В. Дрьомін, О. Єропудова, К. Єфанова, Н. Жукова, О. Злобіна, Н. Зражевська, І. Зязюн, І. Ігнатенко, О. Клименко, К. Коровіна, О. Костенко, В. Король, Н. Костенко, Яна і Ярослава Левчук, Ю. Лисенко, А. Лустенко, М. Массалига, О. Михайлова, Р. Михайлова, Н. Міщенко, О. Науменко, С. Онишук, Д. Перепелиця, О. Петренко, Я. Пивень, Л. Півнева, С. Пішун, О. Попович, І. Посохов, І. Проник, В. Пушкар, М. Руденко, А. Ручка, Л. Рязанова, Ю. Савельєв, О. Савчук, С. Садовенко, В. Сіткар, Л. Скокова, Н. Соболева, О. Стасєвська, І. Столяров, Д. Сурвілайте, І. Трухін, І. Тюрменко, А. Шейко, О. Шкуратенко, Р. Шульга, І. Юдкін (Юдкін-Ріпун) та ін., а також авторів, що досліджували явище субкультур у різних сферах, наприклад, у культурології (Ю. Бревнова, Н. Тищенко та ін.), історії (В. Кабо, В. Калашнікова та ін.), психології (Ю. Колягіна, В. Пирожков та ін.), кримінології (Д. Виговський, О. Старков та ін.), соціології (Г. Белоусова, О. Братухін та ін.), педагогіці (Ю. Лисенко, О. Михеева та ін.), медицині (І. Обросов, Ю. Попов та ін.), філософії (А. Карманова, І. Сімонова та ін.), філології (Р. Боднар, Я. Левчук та ін.), юриспруденції (О. Гуров, Д. Донських та ін.), мистецтвознавстві (А. Артюх, Р. Михайлова та ін.), політології (Ф. Діденко, О. Круглов та ін.), навіть економіці (П. Забелін, І. Саннікова, С. Бочаров та ін.), технічних науках (Т. Подуфалова тощо) та у ін. галузях знань. Про теорію субкультур пишуть давно і серед її засновників можна назвати Ч. Рейча, Т. Роззака, Т. Парсонса, Р. Парка,

А. Коена, П. Гуревича, Т. Щепанську, С. Іконнікову, В. Коровушкіна, В. Лісовського, С. Левкову, В. Левічеву, М. Хренова та інших видатних особистостей, чиї дослідження стали доленосними для вивчення субкультур. У монографії Радзівського В. О. знаходить розвиток думка А. Лагуїної, що навіть всіх теоретиків та критиків контркультури 1960-80-х р.р. можна розглядати як теоретиків субкультури. Тим більше, що поняття «теорія субкультур» наводиться у докторських дисертаціях – з філософських наук А. Соловйової, з культурології Н. Тищенко, у кандидатській дисертації з культурології К. Щьокіної та у дисертаційних дослідженнях інших вчених (С. Родіонова, О. Степанцевої, О. Чадаєва, В. Філянової та ін.). Радзівський В. О. відстоює доцільність існування єдиної комплексної загальної теорії субкультур.

Окремі дослідники описували субкультури в історичній ретроспективі (Р. Михайлова, Я. Левчук, А. Лустенко та ін.). Досліджуючи субкультури в Україні, автор монографії певну увагу приділяє й історичним аспектам розвитку та поширення субкультур, зокрема у Київській Русі. Схвалення заслуговує те, що посилаючись, зокрема, на розробки Р. Михайлової, Радзівський В. О. робить ретроспективу від сучасного стану субкультурного простору України до давньоруських рк. акт ких х реалій. Суттєвим є те, що при апеляції до історії субкультур Радзівським В. О. здійснені ретроспективні підходи та історичні екскурси (періоди Київської Русі та Радянської України), але сама ж рецензована наукова розвідка сконцентрована на аналізі сучасного вітчизняного субкультурного поля – часу Незалежності України.

Привертає увагу той факт, що рецензована нами книга носить міждисциплінарний характер, це обумовлюють звернення у дослідженні до культурології, історії, філософії, соціології, антропології, педагогіки, психології, права, політології тощо. Наприклад, питання кримінальної субкультури викликають науковий інтерес у кримінологів, психологів, істориків, соціологів, педагогів, а проблема дослідження субкультури аномії є актуальною для етики та філософії. Радзівський В. О. наголошує на важливості розробки теоретичних питань субкультур, зокрема, класифікації субкультур, виокремлення базових резонансних субкультур і тим самим обґрунтовує необхідність розвитку національної субкультурології.

Проведена розвідка Радзівського В. О. дає можливість розробити і запровадити спецкурси з культурології, філософії, історії, теорії та історії субкультур, психології, педагогіки та деяких інших соціальних і гуманітарних дисциплін, які б ґрунтувались у тому числі й на осмисленні сучасних культурно-історичних процесів, на національно-культурному чинникові й на традиційній духовній культурі.

Не можна оминати увагою науково обґрунтоване визначення автора монографії, спираючись на аналіз сучасних культурних процесів в Україні, на необхідність комплексного вивчення та вирішення проблем загальної теорії й історії субкультур та рк. акт ких х практик, особливо сучасних, розробки послідовної, гармонійної концепції субкультур, яка повинна бути внутрішньо логічною, без суперечностей, прогалин та колізій. Монографія Радзівського В. О. спрямована на відстоювання позиції, що субкультурологія повинна гармонійно й послідовно входити до культурології, розвиваючи вітчизняну і світову гуманітаристику.

Насамкінець хочеться знайти слова вдячності В. О. Радзівському за підготовку такого цікавого видання. У ньому здійснений справжній науковий підхід до дослідження важливих проблем, які розкривають окремі аспекти духовного життя українського народу, а саме глибоке й змістовне дослідження проблем базових резонансних субкультур. У сучасному науковому дискурсі вкрай потрібні об'єктивні розробки у галузі субкультурології, сподіваюсь, що автор у своїх подальших працях, спираючись на літописи, археологічні та архівні матеріали обґрунтує й перспективність

історичної субкультурології, а також розгляне базові резонансні субкультури минулих століть.

На нашу думку, монографія «Базові резонансні субкультури сучасної України» В. О. Радзівському є вагомим внеском у розвиток української культурології, вона стане у нагоді науковцям, студентам, працівникам культури, діячам мистецтв та всім, хто не байдужий до національної і духовної спадщини нашого народу.

J. S. Sabadash

The Review for the Edition:

Radzievskiy V.O. Basic Resonant subcultures of the Modern Ukraine: monograph / V.O. Radzievskiy. – К.:

There has been analyzed the monograph “Basic Resonant subcultures of the Modern Ukraine” of the candidate in cultural studies by V.O. Radzievskiy. There has been pointed out that basic resonant subcultures of the modern Ukraine were not the subject of a separate complex research but in modern Ukrainian and world science more and more often the attention is given on the cultural variety, a considerable part of which are subcultures. Complication of social and cultural structure of a new social process and events, transformations of old forms, new understanding and giving new meanings to already known notions, that’s why subculture is already not a deviant and marginal notion, as half of the century ago but an important pattern in cultural studies.

There marked that the theory of subcultures, which could systematize and integrate different groundworks may take an important place in cultural studies.

The materials of the monograph has a certain value for the further development of cultural studies, sociology, history, philosophy, jurisprudence, pedagogy, psychology and some other social and humanitarian disciplines, which describe and research subcultural domain of Ukraine.